

njoj obavio svečan, veselo čin. O jedanaestoj uri naime zapriješio se je novoga načelnika Strohbacha. Tom prilikom držao je govor namjestnik Kilmannseg i pozvao nekim načinom zastupstvo na zakonitost, pravednost i jednak postupak sa svimi obdarni, te da nastave poslove svojih predšastnika liberalaca. Vlada da će gledati, da bude tako. Njegov odnosni govor bio je na nekih nještih poprčen smjehom. Antisemiti se još sjećaju, kako je upravo Kilmannseg zakonito i pravedno s njimi postupao. Načelnik Strohbach, pošto je prisegao, držao je govor i odgovorio namjestniku, da se samo po sebi razumije, da će se zastupstvo držati zakona i prava, da će prema svim zakonito i pravedno postupati, da će se brinuti za dobru, domoljubnu i kršćansku upravu grada; a da će kod toga imati mnogo posla, jer imadu mnogo popraviti, što su prijašnje uprave sagriješile, i mnogo učiniti, što su propustile. Iztaknuo je, da se ima najviše zavaljati samozataji dra. Luegera, što je do redovite uprave došlo, i pozvao zastupstvo, da azlikline trokratni živio Njegovom Večanstvu, kojemu je stranka uvijek vjerna, i od kojega se pomoći nađa. Govor bio je od antisemitskih zastupnika često burno povladivan.

I tako eto bečkoga zastupstva u novoj dobi. Dođim je židovsko-liberalna stranka tako rekun neomedjašeno vladala u njem kroz desetke godina, nastaje sada doba kršćanska. Bude li stranka izvršila savjestno svoja zaduđa, bude li uspješno radila, bit će to sreća ne samo za Beč, nego i za celu monarhiju. Što Bog dao!

Dne 25. maja 1896.

Već u prošlom pismu, koje pak valjda niste mogli pribićiti radi drugoga gradiva, pisao sam Vam o smrti blagopokojnoga nadvojvode Karla Ludvika. Svi glasovi o njem služe se u tom, da bijaše jedan od najplemenitijih članova vladajuće obitelji; da bijaše pobožan, al u pravom smislu pobožan, ne pokazjuć svoja pobožnost tim, da kšbe uzvisuje, i druge mrzi, nego tim, da kršćanski živi i radi, te da bijaše desna ruka Njegovoga Veličanstva u njegovih raznovrstnih i težkih poslovih. Sprovod mu je bio veličanstven. Od njegove palače u predgrađu Wieden do kapucinske crkve u gradu, kako i druguda, bilo je na knučah na tisuće i tisuće crnih zastava. Ulice, kuda je imao sprovod prolaziti, bile su natlačene ljudi. U crkvi otaca kapucina sabralo su se najvidljivije i najodličnije osobe: Njegov Veličanstvo cesar i kralj, kojemu se je često vidilo suza na očijuh, nadvojvode, nadvojvodkinje, predsjednici obiju knuća carevinskoga vieća sa nekoliko članova iz svake, ministri i drugi viši činovnici i častnici; zastupnici mnogih europskih vlasti. Uz sveobuhvatnu živju žalost odjevalo se je žalobno odjelje i položilo blagopokojnika u grobnicu vladajućega kuce, spojenu sa rečenom crkvom. Svečanim načinom obvezao se je otac gvardijan kapucina za se i za svoje naslednika, da će čuvati truplo pokojnika. Sažalje izrazile su ne samo obje kuce carevinskoga vieća, nego još posebice pojedini klubovi. Među njimi također hrvatski i slovenski zastupnici svih trih skupinah, i oni, što su u Hohenwartovu klubu, i oni, što su izvan njega, jedan i drugi. Svi tri prisustvovali su također sv. misi koja, se je čitala potaknutjem rečenoga kluba.

U isto doba, kad se u prestolnici monarhije Habsburga obavio tili Zaloban čin, obavila se u staroj prestolnici ruskoga carstva, u Moskvi, vesela svečanost, kojoj bi bio i blagopokojni Karlo Ludvik u ime Njegovoga Veličanstva prisustvovao, da ga nije prerano smrt ugrabila. Mjesto njega išao je tom nadvojvoda Eugen, veliki meštar njemačkoga viteškoga reda. Ta svečanost je od svih glasovitij, što od nam dolaze, nješto vanredno veličanstvenoga. U Moskvi, u tom za Ruse svetom gradu, kruni se mladi car sa svojom suprugom, gospodar velikoga diela Evrope i Azije. Sve novine i inače protivne Rusiji, su pune hvale i na mladoga cara i na jakost države. Car, premda je mlad i premda je gospodar toli velike države, nije preuzetan. Cielo njegovo djelovanje postoji u tom, da podigne svoj ruski narod, da širi prosvjetu među svojim državljanima, da bude među njimi čim veće blagostanje. Državu rusku opisuje se kao najveću na svijetu, kao državu, koja idu svojim smjerom napried, i za koje prijateljstvom se tako rekunć jagme evropske i azijske države. Kod svečanosti krunisanja učestvovali ne samo ruski narod, nego su kod nje zastupane sve vidjenije svjetske države evropske, azijske i američke. Takve svečanosti svijet da još nije

vidio. Značajno je, što je jedna ovdješnja novina tom prilikom pisala, da se naime Germani i Slaveni imadu sporazumiti, kako da mogu svaki u svojem djelokrugu djelovati na razvoj jednoga i drugoga plemena. Zatirati da se Slavena već neda. Uza sve zamke, koje njim se je podstavilo, imenito uza sav trojni savez, oni ipak napreduju. Bolje da je, da to bude u prijateljstvu nego u neprijateljstvu. Tako da svjetuju sami oni, koji su bili u svojoj doba zasnovali protuslavensku politiku.

Laži-liberalna stranka, njemačka ljevica, ta vjerna družica primorskih Talijana, se razpada. Za njom ne idu nitko, jer je učinila dosta zla narodom monarhije; kao što ga čine i njezine podružnice u Trstu, Istri i Gorickoj. Nego značajno je, kako o ujoj pišu i njezine vlastite novine. Dva zastupnika iz Beča izstupili su iz stranke, jedan njezin član govorio je proti njoj u Českoj; a njezine novine ne samo da toga ne kude, nego se tomu raduju. Tim da se dokazuje povjesta istina, da svaka stranka, koja se ne drži načela; i koja se lađa caravoga oportunizma, propada. Tako pišu o laži-liberalnoj stranci njezine vlastite novine. Kada će do te vidljivosti doći primorske laži-liberalne novine, pisane njemačkim i talijanskim jezikom, nalazeće se u službi talijanske vladajuće klike i primorske vlade? I Svakako, dok se matica ruši, neće moći dugo stati nit njihove podružnice u Primorju. Koji se ne drži poštenih načela, tko vriedja zakone, tko radi krivično, tko ne poštuje pravo drugih, mora propasti, pa bio to pojedinaac ili stranka, pa bio on hipno i prividno još jači. To se najbolje pokazuje kod njemačke ljevice, koja se je do najnovijih vremena kazala svemogućom.

Prošloga tjedna jednom imao je mladoćeski glavni organ „Narodni Listy“ dopis iz Trsta, u kojem se objelodanilo izvide c. kr. političkih oblastih o napadaju na istar-ke hrvatske i slovenske zastupnike u Piranu i dalje. Ti izvidi bili su poprčeni osoljenom, posve zasluženom kritikom. I ovdje izlazeći „Vaterland“, organ konservativne stranke, u kojem imadu najvećega upliva česki velikaši, izcripio je one izvide, kad dodao, da se isti jako razlikuju od onoga, što su o tom rečeni zastupnici pisali, te da se očekuje, što će sudbena iztraga na vidjelo donijeti. Naš zastupnik g. Vjekoslav Spinić, kao jedan od osam najodanulih zemaljskih zastupnika, priobio je u „Vaterland“ pismo (Gle „Vaterland“, večeruje izdanje od subote dne 23. t. mj. prva stranica), u kojem je obzirom na odnosni izvadak ob izvidih, priobčen u tom listu, i da se nebi možda po tom sudilo, da navodi osmorice zastupnika nisu istiniti, izjavio da svih osam zastupnika sa svojim čuđiću jamče i da su svako doba pripravnici prisesti, da je se istinito, što su oni u svojem opisu o napadaju utvrdili.

Ovih dana bio je ovdje c. kr. namjestnik vitez Rinaldini i zemaljski predsjednik dr. Gambini. O dolazku prvoga javila su novine; glede drugoga nisam bar ja nikakve vijesti čitao.

Izborni sastanak u Podgrađu

O prijavljenom jurve sastanku u Podgrađu, što ga sazvaše bivši zastupnici gg. Jenka i Mandić, i koji se je obdržavao dne 10. t. mj., izvijestiti ćemo ovim što kraće, jer nam prostor lista ne dozvoljava inače, i jer bi se stvar odviše zategla.

Na okrašenom dvorištu Križeva gostione sastalo se rečenoga dana oko 3 sata poslije podne oko 1200 osoba, željnih da čuju svoje zastupnike.

U urečeni sat otvori sastanak sa primjernim nagovorom g. M. Mandić, koji predložio za predsjednika i podpredsjednika veleć. gg. Antuna Rogaća i Mateja Markića.

Predsjednik, pozdraviv narod, zahvali se na povjerenju, te pozove gosp. Slavoj Jenu, da ču danas govoriti ponajviše o poslovih svoje občine, pošto je u Jelsanah letos a u Hrušici prošle godine obirno izvestio o djelovanju sabora.

Zatim navadja govnornik, što se je sve proti njemu poduzelo kao občinskome načelniku, kako je trpio on i občina; ni sada narodni protivnici se miruju; podnašaju pri- tužbe i utoke proti svakom važnijem koraku občinskoga zastupstva. Navadja pojedino utoko proti gradnji škola, navala na posujilnicu itd. U tih okolnostih moramo se Hrvati i Slovenci što tješnje vezati, jer protivnik nastoji baš ovdje, da nas razdvoji. Govori o uništenju izbora u ovom kotaru; zaprije uistiše izbor zast. Šterka, pak Mandića, a sada Jenka i Mandića. Protivnikom je nakana izmučiti i ozlovoljiti narod.

Podulji govor g. Jenka prekidaio je narod čestim odobravanjem.

Iza toga izvijesti u kratko bivši zastupnik Mandić. On se osvrnu u glavnom na potlačena narodna prava koli u duševnom toli u tjelesnom pogledu. Govori o jeziku u crkvi, u školi i u javnih uređih. O potrebah našega puka u svakdanjem životu; o žalostnom stanju školstva, o nedostatku cesta i cetera, o pomnjanju zdrave pitne vode itd. Konačno se osvrnu na žalostne dnošaje u občini Podgrađa, gdje je stupio na čelo narodnih protivnika, Kastavac — čega još govnornik i kao Kastavac srami.

Tada prijavi predsjednik zast. profesora Spinić, kako narod burno pozdravi.

Ovaj reče na početku, kako je čuo iduć amo, da mi narod varamo, proti čemu se on najodličnije ogradjuje. Mi, što činimo, neskrivljeno pred njim, sve činimo javno.

Govori zatim o parlamentu u Beču, kako je podijelio u skrupina. Takovu skupinu sačinjava i takozvani Hohenwartov klub, kojemu se je i on bio s početka pridružio; kad je došao dr. Laginja u Beč, zapustio je govnornik spomenuti klub, u kojem mu bijahu vezana usta.

Govori o prognoh u Istri, o poznatoj razpravi proti Kaštelircem i protizakonitomu postupanju napram njegovoj osobi, o čemu govori obimnija, da dokazu, kako bijaše i njegov slučaj jedan obruč u mukah našega naroda. Njegov Veličanstvo popravilo je tudje grieha. Ono je i Kaštelircem odpuštilo dio kazni. Navadja zatim, kako su počeli uvijdati u Beču, da treba popraviti naše žalostno stanje. To uvijdatu već i zastupnici i ministri.

Govori zatim o pučkih i srednjih školah, o porotnih razpravah itd. Spominje za dokaz, da se je u Beču počelo bistriti, slučajeva Paljčića iz Baške i Bertose iz Pazina, koji bijahu od istarskih sudova odsudjeni. Navadja, što se je učinilo u poslu lečkih radnja, voda i cesta, te o pitanju radi cenzura. Konačno se osvrnuo govnornik na rovarenje narodnih protivnika u ovoj občini, odsudivši najodličnije sve one, koji rade za Talijane. Biramec ove občine i ovoga kotara preporučiti napokon, da se nedadu varati ni slenpiti, da se svi složo oko bivših zastupnika Jenka i Mandića, koji su uprav zato pravi narodni zastupnici, što ih Talijani kao takove neće da potvrde. Zanimiv govor g. zastupnika Spinića priklio je mnogobrojno obinostvo živim zanimanjem, davši često oduška svomu zadovoljstvu burnim odobravanjem i pleskanjem.

Na poziv predsjednika, da se oglasi svatko, koji želi rieč, prijavio se za istu velečastni gosp. Ante Stemberger, koji pročita sljedeće resolucije, utemeljiv i obrazloživ ih svestrano:

I.

Sastanak birača u Podgrađu oduševljeno odobrava posve i u svemu postupanje naših bivših zastupnika Slavoj Jenka i Matka Mandića u zemaljskom saboru u Poreču, te naših državnih zastupnika prof. Vjekoslava Spinića i dra. Matka Laginje; izriče im neograničeno povjerenje i vruću zahvalu za njihovo djelovanje na korist hrvatsko-slovenskoga naroda Istre, ter prosvjeduje odlučno proti brutalnom postupanju talijanske većine istarskoga zemaljskoga sabora proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom.

II.

Pozivlje se c. kr. vlada i zemaljski odbor, da u smislu resolucijah, prihvaćenih u Hrušici i u Jelsanah, kao i u smislu predloga naših zastupnika primjerenim putem pomognu:

1. da se urede prometna sredstva u ovom kotaru;
2. da se grade svuda, gdje je to treba, javni vodnjaci i napajališća (lokve);
3. da se gradi škole;
4. da se popune izpražnjena učiteljska mjesta;
5. da se osnuje poljodjelska i obrtna škola za kotar podgrađski.

III.

Pozivlje se c. kr. vlada, da providi primjerenim putem, kako bi se suzilo pristojbinu za privatno paljenje rakije, te da se kod nadziranja toga posla nećine narodu neprilike.

Sve ove resolucije bijahu jednoglasno prihvaćene.

Konačno zaključio g. predsjednik sastanak pozvav prisutne, da azliknu u znak zahvalnosti i podaničke odanosti Njeg. Veličanstvu trokratni: živio i čemu se je občinstvo oduševljeno odazvalo.

Dopisi.

Kastav 26. maja. Dakako da se još uvijek govori o izboru izbornika, i svakako krpice prišiva onim, koji su htjeli mučiti

slugu i u ovoj občini. I prije i poslije izbora vidilo se je ovuda nekuda Francuska, rođjena žalbožo u ovoj občini, a nastanjena u Podgrađskoj, onoga Francuska, koji često leti u Trst, na Volosko, u Poreč, kod kojega se stiču najmuži nepedaci na naše svetinje i na naše založne muzeve, koji je u savezu s timi i takovimi ljudimi knušao već ponovno osuđiti narodnu volju. Svaki put bio je dosta loše sreće. Žalostno je ipak, što je i jednoga našao, koji mu je išao na liepak. Neki su se možda dali uloviti iz članovite osobne taštine, pošto sciene, da su ponekle zapostavljeni, a krivi su tomu u toliko sami, u koliko su se neko doba sliepno vodili od ljudi, koji nisu uživali nit ne uživaju povjerenja, a još ranije ljubavi našega pučanstva. I sadanji izborni mogli su otvoriti oči onim, koji su za- bevši u Francusku vidi se odčud vijet puše. A i po nečem drugom, česa se ovdje još vidilo nije. Lagalo se je javno, da se neće k izboru, i nagovaralo, da se ne dolazi, jer će biti sve složno, a tajno i mođu se je nagovaralo i podmišljalo neke, da idu k izboru. Po Rečavašćini, po Zvončevićini, po Brgradušćini se je oblietalo pragova ljudi, za koje se mislilo, da će sliepno glasovati, i nudjalo siromasnijim forinti i objed, ako dođu glasovati, i u nekih krčmah u istinu se napajale i pogošćivale one nešto njih, što se ih je ulovilo. Takova šta kod nas još ne bijaše, i svaki, koji čuti koliko časti i poštenja u sebi, srami se takova postupka. Bilo je na razpolaganje i kotija, i to je netko platiti morao, a ne vjerujemo, da su jih platili nit trdice, koji stiču svaki novčić, niti oni, koji razpoložu više sa dugovi, nego li sa vjersajami. Novci za izborne poslove meraju povraćati od nekud drugud. Ta tvrdnja je tim opravdanija, što Francusko i druguda, osobito u Podgrađskoj občini, mnogo troši. Tim nije iz- ključeno, da su neki i od domaćih protivnika možda štogod svoga potrošili, nit da je par njih radilo za to, da crpe za se korist u bližoj ili daljoj budućnosti. Mnogim bio je na- padan rad Josipa Kalčića iz sv. Mateja, koji se je metnuo u oćtu protivbu sa onim, od kojih dobira svoju javnu zaslužbu, kao i postupak Mata Srdoča, bivšega privremenoga občinskoga glavaru. Nego oni, koji su dočuli za neke skrivne dogodjaje iz nedaleke prošlosti, nisu se tomu jako čudili. Ti neki su naime čuli, da su kod nekoga svečanoga, aktivnoga i nekršćanskoga kreta, obavljenoga po krivom krsitelju, bili kao otac, kao roditelj novorođjenčeta Mato Srdoč Marković, tada glavar občine, a kao posloznik, crkovenik Josip Kalčić, tada občinski savjetnik. Od mu- zova, koji su se na posljednji dan prošle godine na takove poslove dala, nije se moglo ni očekivati, da će se tako brzo promjeniti. Njima još stalno zuje u usijih glasovi govora, što ga je onom prilikom krivi krsitelj izrekao.

Nego još je nješto, čim se je birače htjelo primamiti, i kako se sad bar djelomice i javno zuade, upravo zavarati. Prišaptjivale se je ljudem, da će izabrati za zastupnika bilo g. Frana Dubrovića bilo g. Antu Dukića, bilo obično, domaće ljude. Glede progga bila je stvar već prije došla u javnost. K njemu je stanovita deputacija navlaš bila došla i ponudila mu kandidaturu. On ja je doista, kako stalno doznajemo, pred onom deputacijom od- bio, al nije toga dao u javnost, kako se je od njega i našeg njegovog obćenja očekivalo, te tim omogućilo, da se je tajno i s oćevirim imenom agitiralo. Žaliti je to, kako se je ra- dovatina knadnom oćitovanju g. Ante Dukića. I njega se je izticalo za kandidata, ako i ne toliko, koliko onoga progga, i ako je to u posljednji hip i kasnije u javnos doprio. Ra- dovati se je i radi samoga čina i radi obra- zloženja, kojim ga je popratio.

Usljed njegovoga „pripislanoga“, tiska- noga u posljednjem broju „Naše Sloge“, on, poznat kao vrstan i savjestan muž u svojem zvanju, začepio je usta onim, koji su agit-ovali njegovim imenom i prikazao se kao ro- doljub, kakvi treba da budemo svi u javnih poslovih. Neobazire se na zlobnike i pravo ima, nego ja one, koji su mislili, da su u njem našli sgođno orudje za širenje razdora i nesloge u narodnoj stranci, i dovukije im glasno i jasno, da se varaju. Odsudjuje naj- odlučnije svako osvetoželjno i odurno tvrenje i jalove osobne borbe. Preporuča red i zapt u stranci, dakako dok ta ide za dobrom. On nozravno priznaje, da stranka ide za dobrom, kad priznaje pohvalan rad njezinih vjernih i odlučnih pristasa, zemaljskih zastupnika Mandića i Jenka, i kad veli, da im imadu svi pokazati svoju zahvalnost tim, da ih ponovno za zastupnike izabere. To su rodoljubne, muške rieči, koje služe na čast onim, koji ih je javno izrekao, i kojih valja da se svaki ro- doljub drži, ako hoće, da bude vriedan tog imena. Mi imademo zajedničke narodne ne- prijatelje. Mi možemo biti različni u koje- čem, mi možemo imati osobnih zadjevica, al sve različniti, sve zadjevite moraju izčeznuti, kad nam je raditi proti zajedničkim narodnim protivnikom. Mi moramo svi, složno kao je- dan, ustati kad nam je braniti narodne sve-

tinje, vjerni jezik, narodnost, što sve bi nam htjeli potlačiti oni neprijatelji. Ništa nas ne smije od toga odvratiti. I najradije možebitni osobni neprijatelji moraju si podati ruku, kad ide o obranu narodnih prava. I ako je to najveći dužnost svakoga pravoga rodoljuba, to je tim veća kod sadanjaž izbora. Zakonito izabrane zastupnike izabljivo se je brutalno iz sabora, i tim povredilo više narod, koji ih je izabrao, nego njih same. Ne samo korist nego i čast naroda zahtjeva, da se ih opet izabere za zastupnike. To pojme naši četiti ljudi; to su pokazali i ovdje i u drugim obćinama kotara i u onih lošnjiskoga.

I još je nešto, što je izričito izabakno g. Ante Dukić i česa valja da se svi držimo, a to je zapt ili disciplina u stranci. Hrvatska i slovenska stranka u Istri obostoji. Ona ima svoje organe, koji njom upravljaju, i kojih valja da se drži svatko, koji hoće dobro narodu. Ne smije svaki na svoju stran potezati, nego moramo svi u jednom smjeru viditi. Dok je taj smjer dobar, a prigovora nam nema, dotle se valja držati stranke i njezinih organa i naputaka. Ako ima koji kakvu pritužbu ili želju, neka ju priobiti i zadovoljiti će mu se, u koliko bude njegova pritužba i želja opravdana. Organi stranke ne rade samovoljno, nego u suglasju s narodom i po svojoj savjesti. Ako bi n. pr. bad koji naš čovjek mislio, da ima sposobnosti za zastupnika, ako bi voljan bio zastupati narod, i to može on priobiti organom stranke i ona će to uvatiti i preduzeti shodna, da saslušala u tom volju naroda i da prema taj volji i u protibku naroda stvar udesi. Dok gospoda Mandić i Jenko više onako svoje zastupničke dužnosti, kako su do sada, i dok su voljni obnašati zastupničku čast, dotle nam ne samo ne treba iskati drugih kandidata, nego moramo im zahvaliti biti za njihov dosadašnji trud i rad i želiti i moliti Boga, da nam ih još dugo i dugo uzdrži onakove, kakvi bijahu do sada. To nije osobno obozavanje, nego je to izliev domoljubne dužnosti.

Subota progovoriti će narod po svojih izabranicah i na Voloskoi i u Krku, a njihov glas će glasiti: Živili naši zastupnici Jenko i Mandić za voloski i živili naš zastupnik Kozulic za lošnjiski kotar!

Franina i Jurina

- Jur. Boža moj, koliko bašti je zgorilo u Kanfanaru.
- Fr. Ča je bila veliki oganj?
- Jur. Takov, da kigod jur dva lita naprid kašu poši.
- Fr. Pak je li ju je spušta?
- Jur. Ne, ta puškasa mu je zgorila podestaku kantridu.
- Fr. Zato, dragi Jurino, nemoj pošiti kašu, jer bi te mogla spraviti i u Kopar.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri pripisalo nam je dični rodoljub g. D. S. an pl. Barac iz Zagreba for. 30, koje darovase gg. Dušan, Stanko i Eugen pl. Barac mjesto vjenca ne odar svoga ujaka blagopokojnog Mirka pl. Halpera Sigetskog.

Dužnosć glasnjemo ovim gornju svotu prepovrateljem naše družbe, da izvole u buduće sliati prinose blagajniku podružnice, koju si sami odabrali izvole, koji će pak glavnomu družbinomu blagajniku pripisati sve prinose, kad mu bude položiti račun polag zadnje točke §. 14. družbenih pravila.

Izborni glas, što smo ga donieli u zadnjem broju na prvom mjestu, doniela je i naša čestita drugarica „Edinost“ na istom mjestu u svojem broju od nadjelje i to kano glasilo političkoga društva „Edinost“.

Dvadesetpetgodšnjica. Dne 21. t. m. j. prešlo je 25 godina, što bijaše obćavran prvi sabor u Istri, i to kod Sv. Mihovila izpod Kastva-grada. Bilo je to dne 21. izpod Kastva-grada. Bilo je to dne 21. maja 1871. Možda više o tom u budućih brojevih, ako nam bude dopuštao prostor.

Duhovski blagdan. Sv. duhovski blagdan doneli su nam ove godine nestalno vrijeme i mnogo tujinaca. Svetu bernu dielio je u nedjelju i ponedjeljak presv. g. biskup Glavina u stolnoj crkvi svetoga Justa, dočim ju dieli u pojedinih župah grada Trsta ovih dana.

Iz Voloskog pišu nam 19. maja 1896. Početkom ovoga mjeseca bio je pozvan na službu kod visokoga namještničtra u Trstu odvješoci c. kr. kotarski komesar gospodin dr. Alfred Maussisi Montesole, to je isti ovih dana i odputovao na svoje novo mjesto.

Gosp. dr. Maussisi je veći dio svojega dšadanjega službovanja obavio kod c. kr. kotarskog kapitanata u Voloskom i u to vrijeme stekao si svojim prijaznim postupanjima sa strankami sveobće simpatije, tako, da sada ovdje svi, koji znadu cijeniti renost c. kr. činovnika, iskreno žale njegov odlazak iz Voloskoga.

Vriedno je ovdje spomenuti i to takodjer za primjer njegovim nasljednikom, da je gosp. dr. Maussisi za vrijeme svojeg službovanja kod ovoga kotarskoga glavarsva naučio prilično dobro hrvatski jezik, u kojem je tačnije kakda i riešavao podnešne spise.

Prem je to dužnost svakoga svjestoga činovnika, mi ipak obzirom na postojeće okolnosti smatramo si dužnostju i na tom zahvalnosti biti u nadi, da će oni, koji ga budu nadomjestili, njegov primjer sliediti još u obilnijoj mjeri.

Prigodom odlaska gosp. dra. Maussisi iz Voloskoga mi mu želimo svaku sreću u njegovoj činovničkoj karijeri, jer on u istinu zasluđuje svako priznanje.

Iz Kanfanara pišu nam 24. t. m. Naši obćinski izbori su svršeni, kako se je predviđajalo žalibože slabo za hrvatsku stranku. Takovih sileparija još nije bilo ovdje, kao sada. Sjegnuri smo bili barem za 3. tjelo, ale mi obracemo, karnjeli sa rovinjci pak obrunše. Komisija bijaše posve u protivničkih rukah. U njoj bijahu dva rovinjca i neki kanfanarski šarenjak, koji nije hotio poznati kmetova, koji su s njim ujedno zemlju kopali. Bilo je i rovinjskih izbornika, koje je baš on morao dobro poznati, jer nije nijednomu rekao, „da te ne poznajem“. Kod svakih izbora iznadje se štogod nova, da se puk zaslepi. Naša stranka učiniti će utok za 3. tjelo, a vlada mora barem taj izbor unišiti, jerbo drugičje nije više treba izabrati. Pozivnice razaslijale se tekar 5—6 dana prije izbora. Onaj dan, 20. bijaše baš sajam u Kanfanaru. Svaki rovinjez je dopeljaio svoje „blago“ iz kontrade, da mu služi kod izbora. Bilo je ipak i poštenih ljudi, koji sasvim da su dužni, ipak nisu se htjeli prodati latinskoj gospodi. Žalibože našao se među nami i Juda, koji je prodao svoju krv. Buduć nam izgubili u 3. tjelu, bijaše jako žao nekomu Zvanu Ellidu, da je propao sa drugovi, pak je drugi dan molio latine, da ga izaberu, te da će on držati sa gospodom. Sram ga bilo za uviek! Oni pak, koji su sastavili list obćinskih zastupnika, neka si drže u pameti, da je treba slušati glas puka, a ne svoje srce; neka to znadu, da je kakvih 30 morožnacah bilo za naše predložienika, ali buhneč je bio među izabranici jedan, još na pol dječak, ovi za njega nehtjedose glasovati. Nesloga nas uništuje sa jedne strane, s druge rovinjski i kanfanarski „botagari“ koji šalju po svoje dužnike kao da su im prodani, a valja u istinu reći, da su pravi prodanci. Braćo osvjestimo se jedanput i nedajmo protivnikom našim palicu u ruke, da nas ovi s istom biju

Iz Zrenjani pišu nam 26. t. m. Nam se bližaju, g. uredniče, trostruki izbori, t. j. izbor za mjestnog župnika, izbor za upravno vijeće naše podobćine i skupni izbor u zastupstvo cele obćine Oprtalj.

Znač, da će se bilo koji od tih izbora brzo obaviti, vidimo u tom, što nas posjećuju oprtaljska gospoda, talijanaši, karnjci i šarenjaci, koji mte ovdje vodu, jer bi radi u matnom ulovili ribicu.

Na dan sv. Uzašasa bila je ovdje sva oprtaljska pravica; a da onakve osobe badava simo nedelaze, netreba nam tekar dokazivati.

Što se tiče spomeutih izbora spominjam vam samo u kratko ovo.

Za mjesto župnika netreba nam da idemo tražiti osobu izvan našega sela. Mi imamo osobu u svakom obćiru: za to spobosmo, koju nosi sav puk — osim 8—10 šarenjakah bi prodanacah — na dlanu i u srcu. Veće i svetije želje neimamo, nego da nam tu častnu i prepoštovanu osobu Svevišnji potrdi za našega duhovnoga pastira.

*) Posto amo čuli izgovarati od puka ova i slava i „Zrenjani“ i „Zrenjani“ i „Zrenjani“ molimo prijatelje, da nas obavieste, koji je najnapraviliji.

U administraciju naše podobćine želimo izabrati poštene i neodvane osobe, koje će mjeriti na obćeniti, nipošto na svoj lakat. I takovih osoba imade među nami.

A da želimo spraviti u obćinsko zastupstvo u Oprtlju muzeve naš: krvi i našega jezika, neće nam zamjeriti nitko, koji zna. Ja nas je u mjestnoj obćini Oprtalji naroda toga jezika hrvatskoga baram 80 po sto.

Mi ćemo učiniti u svakom obćiru našu svetu dužnost, da pobiedi pravo i pravica, jer nije častno ni pošteno, da sav puk na vanjšini služi šaćici oprtaljske propale gospode.

Nam netreba za taj posao drugo nego sloga. Neka se ugleda naš puk u naše velyevriedne i čestite muzeve, kao što su: Ivan Markežić, Mate Štokovac, Antun Grdina itd. pak uz pomoć boži nebojimo se ni djavla.

Puče moj sliedi i slušaj ove troje vjerni i poštene muzeve, biti će bolje za tvoje duševno i tjelesno stanje.

*) K izboru fiducijara u Lovranu. Od tamno pišu nam. Pravarili su nas lane talijani i njihovi prodanci, ma smo njim ovi dni vrnuli šilo za ogulito. Došlo nas je kako i na pir preko 130 od nas. Sve, ča se neklažja lovranskog Taliji, prišlo je iz Berseca, Mošćenice i iz našo vanjšćini, da pokaže našim bradašom i kosmačom, da se ih nebojimo.

Izabrali smo svi složno i jednoglasno naše fiducijare, koji te na 30 u Voloskom složno s drugom braćom izabrali naše zastupnike i depntate.

Da ste videli, g. uredniče, kako su dikali poznati vam naši Talijani i njihove podprepnice! Bili su od jada zeleni kako i luk. Jedan dugi, suhi je rekla, da bi se od jada za rep ugrizal kako i škorpion.

A da vam je bilo videt naše vanjske bratce kako su mirno i mudro vršili svoju dužnost. Našemu Mondiću i Pre-Antunu igralo je od veselja i oko i srce. Mučali su ina nam se je paralo, da čujemo kako govore: ste nas jedan put, ma nećete veći Prodanac ni bilo ni blizu. Povedaj, da ih je on potaljančeni Kranjac skrivalce doma poslao.

Iz Puljšćine pišu nam 20. t. m. Na zvdnji Vaš dopis iz Pomeru imali bismo progovoriti koješta, nu da se ne razvije bezuspješni i dosadan prepri, kazati ćemo samo ovoliko: Župe upravitelj u Pomeru jest osoba svakog poštovanja vriedna, čestit svećenik, mođ dobra i plemenita srca. On nije dakle zaslužio, da se ga ma niti iz daleka pećne, što se je htjelo onim, da je crkva sv. Jelisave u neredu, dočim je u istinu u dobrom stanju, čista i uredna.

Mi se neimamo šta tužiti proti obćinskomu upravitelju, jer i on čini koliko može, da zadovolji svojoj dužnosti i želji puka. Od njega se nadamo, da će izkazati svomu puku veliko dobro tim, ako u svomu selcu sagradi čim prije školska zgrada, što je, kako čujemo, i njegova želja.

Toliko istini za volju i u nadi, da nećemo jedan drugomu tražiti dlaku u jajetu, kad znamo, da smo svi griješnici i da najpravdojiti često posrne.

Iz Malog Sela pišu nam 24. t. m. Prohćelo se nekakvom „Absirtu“ u poluslužbenom „Matetinu“ učiniti smjeli pokus, da pred obćinsvom zvelica poznatog Don Leopolda Irvančica. Siromašni „Absirtu“, koji rek bi o „mojem i trojem“ ima posve pomučene pojmove, misli to postići sa dva razloga: prvo jer je Don Leopoldo liepo primljen u Plozino, a drugo, jer je ovdje bio držan za umorna i čestita svećenika. Dopuslimo, da je jedan i drugo istinito, što u ostalom našim Talijancom nebi bilo na čast, jer su izkazali svoje simpatije čovjeku, koji nemože kazati, glavu? Da ćemo vas mi pod Hrvatsku spradati neima na sebi ljage u rukovodjenju sa vit? A da vas ja malo pitam, ča smo mi, kako može nekomek mimotom poznata „tabula rasa“ sa ovom „reznatnom“ svotom od okruglih 25 tisuća for., k tomu činjenicu, da je Don Leopoldo Irvančich uzajmo oko 15 misla, da će ih ikada izplatiti. Naći će se možda lahkovjerih ljudi, koji će „Absirtu“ povjerovati, ali razumna čovjeka neće povući na taak lođ. Mi se s toga nimalo ne plašimo, da će Don Leopoldo takvim dopisi unatrag zadobiti nekadašnje povjerenje, jer je to nemoguće, ali mu se ipak moramo nadaovati, što se nalazi ljudi, koji ga ovako hraus. Ovi bi valjda bili vriedni još više poćiniti, a uza sve to i zahjevati, da ih drugi drže uzornimi i poštenimi. Pa gde čuda! Oni nalaze u poluslužbenom „Matetinu“ plodnije polje, nego u „Giovine Pensiero“. Signa tempurum!

Iz Lovrana pišu nam 13. maja. Hvala, svem tem se pataju — to je senjal, da bi besedi, ko su mi poteklo od srca, kada sam Mi ćemo, da naši reprezentanti budn ljudi donal, da mi se je moj Lovran poditil, naše krvi, a potešta da bude čovek od puka,

Hvala, alava i čast celemu mestu i vanjšćini, čast i dika našim dobrim prijateljcem iz Mošćenice i Berseca. To je lepo. Živili! Brijuna Italija! Kako da njoj ni bilo dosta, da smo ju mi potukli va Lice, a Absirci v Afrike, još je trebalo, da njoj slozni Lovranici, Bersećani i Mošćeničani i va Lovrane po repe daju. I dali su njoj danas i to baš po sakrabojski! Italija je otela i tu predbiti — pak je delala sve skrivče, misleć, da ćemo se dat prevariti, kako ono lane. Ma ja, zač misli, da smo mi kako neki Lepričani! Da bite znali, kako se je Italija presirajala, kada je videla va Lovrane onoliko ljudi pripravneh votat za naše ljude, za domaće naše ljude, za ljude naše krvi i našega zajika. Da ste videli, kako je talijanski Baldisera paće Brzamin bli led od jada, da ne more obotiti —

Mi ćemo s našemi ljudi! govorili su naši slozni svi kako jedan, pak su zbrali za fiducijare one poštene, častne i vriedne ljude: Jedretića Gaspara, Skalameru Frana, Lazarića Petra, Ivančića Ignacija, Rubinića Ivana, Markovića Ivana, Čeha Antona, Pilepića Mateta i onu našu tvrdu, domaću koreniku, onega dobrega i pravega prijatelja našega puka Mišćenića Antona iz Oprie. To su ljudi, a koliko drugih vriednih i poštenih bimo mi mogli nabrojiti? Baldisera se je grizal — ma neka je, Bog daj, da bi se tako grizal i onputa, kada bude „finit“ i drugi balotacioni za poteštu. I tu će Talija propast, samo ako budemo složni. Ljudi moji, budimo složni, pak ćemo lepo mi drugom zapovedati, ako pak budemo nesložni, onputa će nam drugi. Ste videli danas, ča mora storit prava složina? Vidite, kako smo lepo dobili. I mi ćemo moć reć, da smo mogli poslat dole va Parenc al va Pul čovka, ki će nas lepo brunit od talijansek hlođej, ki rekla, da pucaju od jada Rozman i njegovi pajdaši. Budimo vavak složni, složni i složni, pak se ne bojimo nijednoga, ako ne samega gospodina Boga. Budimo složni i Lepo se spamećujem, da nam je, kada sam bil mić, pokojni meštar Vontina — ono je bil meštar, „altroke“ neki drugi, cigani, keh samo zato zovu da su meštri, zač da nebogu decu mlade, kako da ju ni hrane — danke pokojni Vontina bi nam već tu povedal, kako su se jedanput i ruke i noge i usta i zubi razjadili na truh, pak da su rekli: — Je to pravo, da se mi mudimo i ubijamo, a truhšina da lepo vavak mirno spi i niš ne dela? Mi ne ćemo već za njega delat pak Bog“. Onputa lepo nogo nisu oteli hodit, ruke nisu otete delat, a zubi nisu oteli hrostat. Pak znate ča se je dogodilo? Truh ni dobiral nikakove hrani, pak je brian oslabea i s njim i nogi i ruki i usta i celo telo. Tako vidite, ča će reć nesložina. Zato držimo se krepko, pak niš straha od nijednoga.

Bože moj, ja neznam, kako se more naš čovek pustiti ovako varat od Talijani. Vidite, danas kada su „finit“ „balotacioni“ pride k mane jedan startič bled i zaplakao. — Ča vam je, prijatelju, da ste tako tužan? Zapišal sam ga ja. — A ča neću bit, moram bit, odgovoril mi je startič. — Ma recite mi zač, — ča vam se je dogodilo? — Startič pride malo bliže, pak mi je ovo rekao: — Čujete, se je razumete i va pismo, poverete mi, prom vas, je istina, da ćemo sada morat plaćat i na kokoši i na ženi, a? Ja nisam moral od smeha. — A prijatelju! prijatelju! rekal sam mu, ma zač ste takovi, zač? — Ja ma, ča vam onaj ljudi „bumbizaju“. Ma ljudi čemo valje pod Hrvatsku, ako ne držimo s njimi, a tamo da su vela plaćala. — A, prijatelju, prijatelju, kako morete verovat sve, ča vam onaj ljudi „bumbizaju“. Ma ljudi božji, mislite malo svojom glavom. Ni ja ni sam bil po školah, ma si nedam napunit jedanput oči i ne pusite, ča se drugi s vami ragaju. Za Boga miloga, kada vam je ljudi čemo vas mi pod Hrvatsku spradati neima na sebi ljage u rukovodjenju sa vit? A da vas ja malo pitam, ča smo mi, kako može nekomek mimotom poznata „tabula rasa“ sa ovom „reznatnom“ svotom od okruglih 25 tisuća for., k tomu činjenicu, da je Don Leopoldo Irvančich uzajmo oko 15 misla, da će ih ikada izplatiti. Naći će se možda lahkovjerih ljudi, koji će „Absirtu“ povjerovati, ali razumna čovjeka neće povući na taak lođ. Mi se s toga nimalo ne plašimo, da će Don Leopoldo takvim dopisi unatrag zadobiti nekadašnje povjerenje, jer je to nemoguće, ali mu se ipak moramo nadaovati, što se nalazi ljudi, koji ga ovako hraus. Ovi bi valjda bili vriedni još više poćiniti, a uza sve to i zahjevati, da ih drugi drže uzornimi i poštenimi. Pa gde čuda! Oni nalaze u poluslužbenom „Matetinu“ plodnije polje, nego u „Giovine Pensiero“. Signa tempurum!

